

Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (RIA)

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje	
Název návrhu zákona: Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: MSP	Předpokládaný termín nabytí účinnosti 1. ledna 2020
Implementace práva EU: <i>Ano</i>	
2. Cíl návrhu zákona	
<p>V první řadě tento návrh zákona odděluje právní úpravu znalectví od právní úpravy tlumočnické činnosti, kterou oproti současnému stavu dále dělí na tlumočnickou činnost (v užším slova smyslu než je tomu dnes) a překladatelskou činnost. Cílem návrhu tohoto zákona je rovněž zavedení právního nároku na zápis do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů vedeného Ministerstvem spravedlnosti, nastavení jednoznačných kvalifikačních požadavků, zvýšení efektivity dohledu, zavedení elektronických tlumočnických a překladatelských deníků, navýšení odměn a náhrad a mnoho dalších opatření vedoucích k celkovému zkvalitnění výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, a to jak z pohledu samotných osob vykonávajících tuto profesi, tak z pohledu zadavatelů či dalších dotčených subjektů.</p>	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: <i>Ano</i>	
<p>Tato právní úprava mění odměňování výkonu tlumočnické a překladatelské profese, proto bude mít v tomto ohledu zásadní dopad na státní rozpočet. Odměna za výkon tlumočnické činnosti bude navýšena ze současných 100 Kč – 350 Kč na navrhovaných 300 Kč – 550 Kč za hodinu tlumočení. A odměna za výkon překladatelské činnosti bude navýšena na 200 Kč – 450 Kč za normostranu překladu. Odměna soudních tlumočnicků je oproti soudním překladatelům navrhována ve vyšší sazbě, jelikož soudní tlumočnick musí být při výkonu tlumočnické činnosti zcela pohotový. Odhadované zvýšení nákladů na hodinovou odměnu nebo na jednu normostranu překladu činí 40 088 316 Kč. Paušální částka náhrad hotových výdajů za vybrané položky by mohla činit cca 3 mil. Kč ročně. (podrobnosti jsou uvedeny v příslušné části důvodové zprávy).</p> <p>Z technického hlediska bude nákladem na státní rozpočet výdaj na vytvoření nového seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů a vývoj aplikace pro elektronické vedení tlumočnických a překladatelských deníků. Dodatečný náklad na zápis a evidenci pro dalších přibližně 3500 soudních tlumočnicků a soudních překladatelů lze předpokládat ve výši 3 500 000 Kč nad rámec již požadovaných nákladů podle nového zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.</p> <p>V reakci na změny provedené touto navrhovanou právní úpravou by mělo dojít i k personálnímu navýšení na jednotlivých krajských soudech a na Ministerstvu spravedlnosti, což v důsledku povede k vyšším personálními nákladům. Náklady na 16 osob na krajských soudech, přičemž 8 osob by bylo</p>	

<p>zařazeno do 11. platové třídy a 8 osob do 10. platové třídy, by tak ročně měly činit 6, 95 mil. Kč (3 727 488 Kč a 3 219 608 Kč). Náklady na 10 osob na Ministerstvu spravedlnosti by měly činit ročně 5, 67 mil. Kč.</p> <p>Na druhou stranu je potřebné uvést, že nově budou muset žadatelé o tlumočnické nebo překladatelské oprávnění platit poplatek za vstupní zkoušku ve výši 3 000 Kč a bude posílen i výkon dohledu, tedy zřejmě dojde i k navýšení počtu ukládaných správních trestů, které budou rovněž příjmem státního rozpočtu.</p>
<p>3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: <i>Ne</i></p>
<p>Tato právní úprava je bez dopadu na mezinárodní konkurenceschopnost.</p>
<p>3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: <i>Ano</i></p>
<p>Tento návrh zákona bude mít dopad na podnikatelské subjekty, a to zejména na podnikající fyzické osoby, neboť zásadním způsobem mění podmínky vstupu do tlumočnické a překladatelské profese. Především se jedná o zavedení právního nároku na zápis do seznamu a o jednoznačné stanovení kvalifikačních požadavků. Tyto změny by měly vést ke zkvalitnění této profese a k vyšší míře právní jistoty na straně žadatelů o zápis do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. Předpokládá se i navýšení odměn.</p>
<p>3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje) <i>Ne</i></p>
<p>Tato právní úprava je zcela bez dopadu na územní samosprávné celky.</p>
<p>3.5 Sociální dopady: <i>Ne</i></p>
<p>Tato právní úprava nemá sociální dopady.</p>
<p>3.6 Dopady na spotřebitele: <i>Ne</i></p>
<p>Tato právní úprava nemá dopad na spotřebitele.</p>
<p>3.7. Dopady na životní prostředí: <i>Ano</i></p>
<p>S ohledem na skutečnost, že tato právní úprava posiluje elektronizaci výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, lze očekávat příznivé dopady na životní prostředí.</p>
<p>3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: <i>Ne</i></p>
<p>Tato právní úprava nemá dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a je rovněž bez vlivu na otázku rovnosti žen a mužů.</p>
<p>3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: <i>Ne</i></p>
<p>Právní úprava počítá s výkonem dosavadního vedení statistik v rámci Ministerstva spravedlnosti ČR a krajských soudů.</p>
<p>3.10 Korupční rizika: <i>Ne</i></p>
<p>Orgán dohledu bude povinen v rámci pravidelné dohledové činnosti mimo jiné zjišťovat, zda soudní tlumočnické nebo soudní překladatelské úkony. Pokud tomu tak nebude, bude v tomto případě dán důvod pro vyškrcnutí soudního tlumočnicka nebo soudního překladatele ze seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. Cílem tohoto mechanismu jsou spíše soudní tlumočníci a soudní překladatelé z frekventovaných jazyků, kteří tuto činnost pro orgány veřejné moci prakticky ani nechtějí vykonávat, ale označení soudní tlumočnické či soudní překladatelské využívají spíše v konkurenčním boji</p>

k získání prestiže. Této skutečnosti by měla být věnována maximální pozornost s ohledem na možné vytváření potencionálního korupčního prostředí. Naopak dochází k posílení protikorupčních opatření v souladu se zavedením právního nároku na zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů a s ohledem na případnou následnou procesní obranu.

3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: *Ne*

Tato právní úprava je bez dopadu na bezpečnost nebo obranu státu.

1. Důvod předložení a cíle

1.1. Název

Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (dále jen „zákon o tlumočnících a překladatelích“)

1.2. Definice problému

Návrh zákona o tlumočnících a překladatelích je předkládán v souladu s Legislativním plánem prací vlády na rok 2016. Podle tohoto Legislativního plánu musí Ministerstvo spravedlnosti předložit tento návrh zákona k projednání vládě do konce června 2016.

Současná právní úprava zakotvená v zákoně č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále „jen zákon o znalcích a tlumočnících“), byla ode dne nabytí účinnosti jen velice zřídka novelizována a byla shledána jako nevyhovující současným podmínkám vyvstalým v důsledku vývoje společnosti a technologického rozvoje. Celá tato právní úprava z roku 1967 vykazuje dnes již značné nedostatky, ať se jedná o zastaralé instituty či názvosloví, nebo na ni navazující podzákonné předpisy, které dostatečně nereflektují současnou společenskou situaci a vývoj této profese. Nezanedbatelným problémem je rovněž skutečnost, že tlumočnická právní úprava je pouze jakousi podkategorií úpravy samotné znalecké činnosti, přestože se již nelze nadále domnívat, že tyto dvě profese jsou si natolik podobné.

Stávající zákon navíc neodděluje výkon tlumočnické činnosti od výkonu činnosti překladatelské. Z tohoto důvodu i s ohledem na to, co již bylo výše uvedeno, je třeba rovněž **striktně oddělit právní úpravu postavení a činnosti soudních tlumočnicků a soudních překladatelů od právní úpravy postavení a činnosti soudních znalců** a z této zásady předkládaný návrh zákona vychází.

Ze zmíněného hlediska terminologie, jejíž nedostatky v platné právní úpravě mají závažné dopady na postavení osob, které tlumočnickou a překladatelskou činnost vykonávají, je rovněž potřeba v navrhované právní úpravě především **odlišit výkon činnosti soudního tlumočnicka od soudního překladatele. V názvu a v terminologii navrhovaného zákona se pro tyto osoby tedy používá nových, přesnějších termínů soudní tlumočnick a soudní překladatel.** Od roku 1967, kdy nabyla účinnosti dosavadní právní úprava postavení a činnosti tlumočnicků, obor translologie i výkon praxe absolventů tohoto oboru doznaly značného vývoje a dosud používaný termín tlumočnick ve skutečnosti vystihuje pouze činnost, kterou vykonává profesionálně připravený odborník v oboru tlumočení, tj. ústní konsekutivní nebo synchronní převod z jazyka výchozího do jazyka cílového, zatímco písemný převod (překlad) provádí odborník označený terminologicky správně jako překladatel. Tomuto terminologickému vymezení odpovídá i výkon praxe jednotlivých profesionálů, kteří se z velké většiny specializují na jednu z uvedených činností, pro jejíž výkon byli odborně připraveni. Tuto specializaci pouze na jednu z uvedených činností je tak nezbytné promítnout i do nového zákona.

Tlumočníci musí být při výkonu tlumočnické činnosti zcela pohotoví, ale ne všichni z nich znají gramatiku na tak vysoké úrovni, aby mohli bezproblémově zvládat i překladatelskou činnost. Na druhé straně překladatelé jsou sice ve své činnosti zcela precizní, ale pro výkon tlumočnické činnosti nemají všichni z nich velkou slovní zásobu a nejsou zcela pohotoví tak, aby mohli vykonávat i činnost tlumočnickou. Proto dochází k oddělení překladatelské činnosti od činnosti tlumočnické. Dá se předpokládat, že přijetím nového zákona dojde k navýšení počtu soudních překladatelů, jelikož díky oddělení překladatelské a tlumočnické činnosti budou moci překládat při svém zaměstnání. Což nyní nemohli, jelikož by museli i tlumočit, a to jim jejich pracovní doba neumožňovala.

Ze současných cca 3 500 jmenovaných tlumočnicků jich přibližně jedna třetina nevykonává tlumočnickou či překladatelskou činnost, přesto zůstávají stále zapsáni v seznamu tlumočnicků. Přibližně druhá třetina tlumočnicků vykonává tlumočnickou a překladatelskou činnost zcela výjimečně. Jedná se o tlumočnické, kteří vykonávají tlumočnickou nebo překladatelskou činnost při svém zaměstnání, např. učitelé. Vzhledem k tomu, že návrh zákona zavádí povinné pojištění soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, dá se očekávat, že všichni z této druhé kategorie tlumočnicků již nebudou mít zájem provádět tlumočnickou nebo překladatelskou činnost. Tato skutečnost však v žádném případě neohrozí fungování justice. V praxi totiž dochází k tomu, že soudy, policie a jiné orgány veřejné moci ustanovují k provedení tlumočnického nebo překladatelského úkonu osvědčené osoby, které mají jazykové a odborně terminologické znalosti na vysoké úrovni, zvyšují si svou odbornou kvalifikaci, a které jsou ochotné kdykoliv přijmout tlumočnický nebo překladatelský úkon.

Významným problémem účinné právní úpravy, a to i s ohledem na právo Evropské unie a unijní judikaturu, je absence právního nároku na zápis do seznamu. V současnosti nemá žadatel nárok na zápis do seznamu a na vznik oprávnění příslušnou činnost vykonávat, a to ani v případě, že dojde ke splnění všech podmínek, které po něm lze požadovat. Je zde ponechán široký prostor pro uvážení. Důvodem je především absence konkrétních závazných kritérií pro posuzování znalostí, zkušeností a osobních vlastností žadatelů a taktéž diskreční uvážení orgánu, který o jejich zápise do seznamu rozhoduje.

Prísne kritice je rovněž dlouhodobě podrobován stávající systém odměňování tlumočnicků, stejně tak jako výše hodinových sazeb za výkon tlumočnické činnosti. Vyhláška upravující tuto oblast nebyla již mnoho let novelizována, tedy nebylo reagováno ani na inflaci ani na vývoj společenských poměrů a potřeb jednotlivce. Systému odměňování je zároveň vytýkána i absence odměňování některých úkonů či procesů, které jsou však po tlumočnících často požadovány, jako například náklady na vyhotovení dalších kopií překladu nebo náhrada za ztrátu času spojená se zrušením již dohodnutého tlumočení. Čím dál častěji je diskutována otázka záloh, a to především s poukazem na časté výrazné zpoždění na straně soudu s vyplácením odměn za výkon tlumočnické činnosti.

Absentuje rovněž jakákoli úprava povinného pojištění a vymezení odpovědnostních vztahů tak, jak je to obvyklé v mnohých dalších podobných profesích. Proto by mělo dojít k jasnému vymezení odpovědnostních vztahů a k zavedení s tím souvisejícího povinného pojištění pro případ povinnosti nahradit újmu způsobenou v souvislosti s výkonem tlumočnické a

překladatelské činnosti, a to po celou dobu jejího výkonu. Výše limitů pojistného plnění musí být úměrná možným újmám, které lze v rozumné míře předpokládat. Soudní tlumočník a soudní překladatel jsou povinni posoudit možné újmy, které mohou způsobit a limit pojistného plnění těmto možným újmám přizpůsobit. Soudní tlumočník a soudní překladatel se musí dopojistit v případě, že bude provádět tlumočnický nebo překladatelský úkon, který se týká např. uzavření kupní smlouvy, ve které bude uvedena vysoká kupní cena. Co se týká tlumočnické či překladatelské činnosti ad hoc, soudní tlumočníci a soudní překladatelé provádějící jednorázově tlumočnickou nebo překladatelskou činnost nemusí být pojištěni. Bude to zcela dobrovolná záležitost, jelikož např. soud by nemusel nikoho u minoritních jazyků sehnat. Konkrétní limity pojistného plnění budou upraveny až vyhláškou. Nejméně však jednou za tři roky Ministerstvo spravedlnosti přezkoumá aktuálnost těchto limitů.

Cílem předkládaného návrhu zákona by tak měla být **stabilizace** tlumočnického a překladatelského odvětví a především **zkvalitnění** výkonu této činnosti. K tomuto cíli však vede celá řada jednotlivých opatření, která jsou nutná pro dosažení požadovaného výsledku. Jako systémové a vhodné řešení výše nastíněných problémů se jeví důraz na odbornou úroveň soudních tlumočnicků a soudních překladatelů s prvky profesionalizace.

1.3. Popis existujícího právního stavu

V současnosti je výkon tlumočnické a překladatelské činnosti upraven především zákonem o znalcích a tlumočnících a vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Dále se této problematice týká i směrnice Ministerstva spravedlnosti ze dne 15. února 1973, o organizaci, řízení a kontrole znalecké a tlumočnické činnosti.

Není pochyb o tom, že tato právní úprava vzhledem k době svého vzniku a se zřetelem k tomu, že od nabytí účinnosti byla pouze třikrát novelizována, do značné míry nevyhovuje současným podmínkám vyvstalým v důsledku vývoje společnosti a technologického rozvoje. Dosavadní právní úprava tak obsahuje instituty i terminologické názvosloví, které v dnešní době v praxi nelze použít, a pro nově vzniklé subjekty, společenské vztahy a postupy, které vznikly v důsledku vývoje od roku 1967, adekvátní řešení neobsahuje.

Nelze opomenout ani skutečnost, že výše zmíněný zákon je svou strukturou, názvoslovím i jednotlivými ustanoveními primárně zákonem o znalcích, nikoli tlumočnících. Toto spojení lze ve srovnání s právními úpravami mnoha jiných evropských zemí vnímat jako raritu. Tyto dvě oblasti se rovněž výrazně liší z hlediska vnímání společností. Jakákoli změna v tlumočnické části tohoto zákona tak doposud byla velice obtížně realizovatelná, neboť by zpravidla automaticky znamenala i změnu znalecké části zákona, případně by se tím otevřel prostor pro možné další (i nežádoucí) změny. Nelze tedy zpochybnit skutečnost, že v uplynulém desetiletí právě tato společná právní úprava odlišných profesí ve svém důsledku, zejména z důvodu množství a rozříštěnosti znaleckých oborů, odvětví a specializací a s tím související nezpůsobitelnost nalézt pro znalce a tlumočnický jednotné, všestranně vyhovující řešení, vedla ke ztroskotání několika návrhů na změnu formou novelizací stávající právní úpravy, která dnes nevyhovuje ani znalcům. K platné právní úpravě nelze než uzavřít, že

specifickým problémům tlumočnických charakteristickým pro dnešní dobu je v současné době věnována pouze torzovitá a kusá právní úprava vykazující mezery a naopak postrádající logiku a celkový koncept.

Dalším z problémů účinné právní úpravy je nedostatečná úprava minimální odborné způsobilosti osob, které tlumočnickou a překladatelskou činnost vykonávají. Otázka odborné způsobilosti tlumočnicků je do značné míry determinována a úzce souvisí s celkovým systémem výběru, požadovanou kvalifikací, odbornými požadavky na tlumočnické, se způsobem jejich zápisu do seznamu a jejich jmenováním, jakož i s nedostatečně řešenou odpovědností a nedostatečnou právní úpravou sankcí vůči tlumočnickům porušujícím právní úpravu, včetně otázek povinného pojištění či možného navýšení odměny. Tato právní úprava je v posledních letech své existence velice kritizována za mnohé nedokonalosti a zastaralost.

V současné době je systém nastaven tak, že žadatelé o tlumočnické a překladatelské oprávnění jsou jmenováni tlumočnickými (a překladateli) ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu. **Respektive stávající zákon nerozlišuje mezi profesí tlumočnickou a překladatelskou, jelikož jmenování tlumočnických vykonávají obě profese.** V právním předpise nejsou zakotvena kvalifikační kritéria, která by žadatelé měli splnit, pokud by chtěli být jmenováni tlumočnickými a vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost, i když zde v tuto chvíli již existuje několikaletá praxe. Takový postup však není právně vymahatelný.

Co se týče požadovaného vzdělání, konkrétní zkouška či absolvovaná škola není zatím v právním předpise stanovena, ale v současné praxi platí, že krajské soudy (ministr spravedlnosti tlumočnickými zpravidla nejmenuje) požadují buď vysokoškolské vzdělání v příslušném jazyce v magisterském studijním programu překladatelství a tlumočnictví nebo v magisterském studijním programu učitelství jazyka, filologie, případně v jiném magisterském (inženýrském) studijním programu. V případě, že se jedná o rodilého mluvčího, tj. osobu, jejímž rodným jazykem je daný jazyk, požadují krajské soudy maturitní vysvědčení v daném jazyce. V případě, že tlumočnický nevystudoval daný jazyk na vysoké škole, vyžadují krajské soudy nejvyšší (tj. třetí) stupeň státní jazykové zkoušky speciální na jazykové škole, tzn. složení speciální jazykové zkoušky tlumočnické nebo překladatelské, přičemž obě jsou v tomto ohledu postaveny naroveň.

Odborná praxe je požadována v minimální délce 5 let aktivní tlumočnické a překladatelské praxe, přičemž převážná část musí být získána po ukončení vysokoškolského studia. Praxi lze doložit např. pomocí doporučení, poděkování, faktur, účasti v překladatelských soutěžích, publikační činností svých překladů apod.

U jazyků, u kterých nelze prokázat splnění potřebných odborných předpokladů, zejména v případě komunikace s osobami neslyšícími, slepými a hluchoslepými, musí žadatel o zápis do seznamu prokázat splnění potřebných odborných předpokladů tím, že předloží jiné doklady, kterými prokáže svou odbornou způsobilost.

Od roku 2011 krajské soudy ve většině případů požadují u žadatelů o jmenování tlumočnických rovněž absolvování dvousemestrálního kurzu na právnických fakultách. Je na úvaze jednotlivých osob oprávněných k jmenování, zda z žadatele tlumočnického učiní, či nikoli. Stává

se, že žadatel není tlumočnickem jmenován kupříkladu z toho důvodu, že předseda příslušného krajského soudu se domnívá, že pro daný jazyk je již potřebný počet tlumočnicků ve vztahu k celkovému počtu úkonů naplněn a žadatele tlumočnickem nejmenuje. Na jmenování tlumočnickem podle dosavadní právní úpravy není právní nárok. Jinými slovy, nikomu, kdo požádá o jmenování tlumočnickem, nevzniká ani při splnění všech zákonných podmínek právní nárok na to, aby tlumočnickem jmenován skutečně byl. Seznam všech tlumočnicků daného kraje je zasílán i Policii ČR a soudům, kde je tento seznam veřejně přístupný.

Se soudními překlady se běžně občan neseťká, spíše je znají cizinci nebo ti, co studovali, žili nebo pracovali v zahraničí a zahraniční dokumenty musí předložit úřadům v ČR. Překlady si objednávají jak státní orgány, tak i soukromé osoby. Velmi často se překládají plné moci, rodné, úmrtní a oddací listy, vysvědčení a výpisy známek, kupní smlouvy, výpisy z obchodního rejstříku, výpisy z rejstříku trestů apod.

Tlumočníci často tlumočí například na následujících místech: odbor azylové a migrační politiky MV ČR, soudy, policie (hlavně kriminální), při svatebních obřadech, jednání u notáře či advokáta, při založení společnosti, na valné hromadě společnosti, při podpisu kupní smlouvy na nemovitou věc, dlužního úpisu, dalších notářských zápisů, u nostrifikačních zkoušek, u testů pro získání řidičského průkazu, apod.

Tlumočnickovi za provedení tlumočnického úkonu náleží odměna, jejíž výše se přiznává podle náročnosti jazyka a míry odborných znalostí, které bylo nutné vynaložit. Odměna může být v mimořádných případech zvýšena či snížena. Jde-li o zvláště závažný případ nekvalitního tlumočnického úkonu, lze odměnu i úplně odepřít. Tlumočnick má zároveň nárok i na náhradu cestovních a jiných výdajů a na náhradu mzdy za dobu strávenou provedením tlumočnického úkonu, jestliže se tato doba kryje s jeho pracovní dobou. Tlumočnickovi může být rovněž na úhradu nákladů poskytnuta záloha.

Poslední novela zákona o znalcích a tlumočnících ovlivnila velice výrazně tlumočnickou činnost stanovením správních deliktů přímo v tomto zákoně. Za porušení tohoto zákona tak lze tlumočnickům a jiným fyzickým či právnickým osobám ukládat sankce jako kupříkladu peněžité pokuty či vyškrtnutí ze seznamu. Za porušení povinností uložených tímto zákonem lze udělit i výstrahu, která je pak při spáchání správního deliktu brána jako přitěžující okolnost.

Doposud účinný zákon o znalcích a tlumočnících nemá vztah k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, neboť nikterak v tomto směru neomezuje podmínky pro získání tlumočnického oprávnění ani možnost nechat si provést tlumočnický úkon tlumočnickem.

1.4. Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými subjekty této právní úpravy jsou:

- **Ministerstvo spravedlnosti**
- Ministerstvo spravedlnosti je dotčeným subjektem v první řadě z titulu gestora tohoto právního předpisu. Dále je nutno uvést jeho roli jako orgánu výkonu státní správy, což

zahrnuje rozličnou agendu od vzniku tlumočnického či překladatelského oprávnění, zápisu do seznamu, kontroly výkonu těchto činností až po správní trestání. Při Ministerstvu spravedlnosti budou rovněž zřizovány poradní sbory.

- **Krajské soudy**

- Krajské soudy jsou stejně jako Ministerstvo spravedlnosti orgány výkonu státní správy na úseku tlumočnické a překladatelské činnosti. Na rozdíl od znalecké agendy, mají v případě soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ještě významnější roli. Rovněž u krajských soudů budou zřizovány poradní sbory. Nelze opomenout ani skutečnost, že krajské soudy se dostávají do kontaktu tlumočnickou i překladatelskou činností i ve své rozhodovací praxi.

- **Současní tlumočníci, nově soudní tlumočníci a soudní překladatelé**

- Jedná se o subjekty oprávněné vykonávat tlumočnickou a překladatelskou činnost podle tohoto zákona. Pouze tyto osoby, a nikoli osoby, jejichž činnost je regulována živnostenským zákonem, se mohou titulovat přívlastkem „soudní“ (nelze vyloučit, že tlumočnick a překladatel podle živnostenského zákona však bude zároveň mít i oprávnění být soudním tlumočnickem či soudním překladatelem, tyto dva rozdílné režimy profese se vzájemně nevylučují).

- **Orgány veřejné moci**

- Orgány veřejné moci se kromě výše uvedených případů setkávají s překladatelskými i tlumočnickými úkony, a to zejména v rámci své vlastní (nejenom rozhodovací) činnosti (azylová a migrační politika, zakládání společností zahraničními subjekty, policejní vyšetřování apod.). Jsou veřejnoprávními zadavateli tlumočnických a překladatelských úkonů, typicky se jedná o ministerstva, soudy, státní zastupitelství, policii a další subjekty.

- **Soukromoprávní zadavatelé tlumočnických a překladatelských úkonů**

- Jedná se o fyzické či právnické osoby soukromého práva, které si pro své vlastní potřeby, pro potřeby rozličných řízení či pro jiné situace nechávají vypracovat soudní překlady či si nechávají tlumočit určitá jednání.

- **Žadatelé o vznik tlumočnického a překladatelského oprávnění a zápis do seznamu**

- Pro osoby žádající o zápis do seznamu je relevantní především otázka vstupu do tohoto odvětví, nastavení kvalifikačních požadavků a procesní postup.

Dalšími dotčenými subjekty jsou veškeré subjekty, které mohou přijít do kontaktu s výkonem tlumočnické a překladatelské činnosti, nebo se jich tato činnost jakkoli jinak dotýká. S ohledem na povahu této profese je tedy prakticky možné, aby se dotčeným subjektem pro určitý individuální případ stala jakákoli fyzická či právnická osoba.

1.5. Popis cílového stavu

Legislativně technickým cílem tohoto návrhu zákona je v první řadě zajištění trvalého oddělení právní úpravy tlumočnické a překladatelské činnosti od právní úpravy znalectví. Z tohoto pohledu je tak nutné, aby vznikly nově dva samostatné zákony. V rámci tohoto nového zákona by rovněž mělo dojít k separaci tlumočnické od překladatelské činnosti. Neboť z povahy věci tyto dvě činnosti nejsou zcela totožné, a proto je toto oddělení žádoucí.

Dalším cílem předkládaného návrhu zákona je stabilizace tlumočnického a překladatelského odvětví a především zkvalitnění výkonu této činnosti. K tomuto cíli však vede celá řada jednotlivých opatření, která jsou nutná pro dosažení požadovaného výsledku.

Cílem tohoto návrhu zákona by mělo být v souladu s právem Evropské unie zavedení právního nároku na zápis do seznamu jako soudní tlumočnicko nebo soudní překladatel po splnění předem jasně stanovených kritérií. Dojde tak k odstranění uvážení jednotlivých orgánů o tom, zda osobu zapsat či nezapsat, a tedy ke zvýšení právní jistoty a legitimního očekávání žadatelů o zápis do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. Zároveň by stanovení jednoznačných kvalifikačních požadavků mělo vést k personálnímu zkvalitnění výkonu této profese, kdy by ji mohly vykonávat pouze takové osoby, které splní určitý minimální standard, který lze po osobě vykonávající tlumočnickou nebo překladatelskou činnost vyžadovat.

Dále se pak jedná o posílení výkonu dohledu nad osobami vykonávajícími tlumočnickou a překladatelskou činnost a související zpřísnění a zefektivnění správních trestů. Z dostupných statistických údajů vyplývá, že za rok 2014 bylo znalcům a tlumočnickům uloženo celkem 24 přestupků/výstrah. Odvoláno bylo celkem 428 znalců a tlumočnicků (včetně zemřelých). Oproti roku 2013 se jedná o narůstající tendence.

V neposlední řadě s touto problematikou souvisí zdůraznění úlohy soudního tlumočnicka či soudního překladatele jako osoby vykonávající službu ve veřejném zájmu v tom smyslu, že nebude možno bezdůvodně odmítat zadavatele tlumočení či překladů z řad orgánů veřejné moci. Pozitivní opatření, které by mělo vést k větší motivaci těchto subjektů, lze pak na straně druhé spatřovat v revizi systému odměňování a s tím souvisejícím navýšením odměn.

V neposlední řadě by pak mělo dojít k větší elektronizaci výkonu této profese, tedy k zavedení elektronicky vedených tlumočnických a překladatelských deníků, elektronicky vedeného seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů či k umožnění dohledat seznam jazyků a kvalifikačních požadavků přehledným způsobem umožňujícím dálkový přístup.

1.6. Zhodnocení rizika

Pokud by nebyl přijat nový zákon o tlumočnickách a překladatelích, budou i nadále přetrvávat mnohé zásadní nedostatky, které již v současnosti způsobují závažné problémy jak tlumočnickům, tak orgánům veřejné moci. A to včetně problematického spojení současné tlumočnické úpravy s úpravou znalecké činnosti. Účinná právní úprava je již značně překonaná a neodpovídá požadavkům současné praxe. Určité dílčí minoritní problémy by se

snad daly řešit i jinak, ale celková situace je již natolik neúnosná, že se vznik nového zákona jeví jako jediný možný krok. Pokud by navrhovaný zákon nenabyl účinnosti, lze jen stěží předpokládat, že by došlo ke zlepšení a zkvalitnění výkonu této profese. Nebyly by odstraněny nedostatky v problematice odměňování ani by nedošlo k zavedení právního nároku na zápis do seznamu, který je poptáván nejenom samotnými tlumočníky, ale i Evropskou unií. V případě nepřijetí takovéto právní úpravy se Česká republika vystavuje riziku řízení o porušení Smlouvy o fungování Evropské unie členským státem.

Určitým rizikem této předkládané právní úpravy je teoretická možnost, že v důsledku nastavení nových podmínek dojde po uplynutí přechodného období ke snížení počtu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, neboť se nebudou chtít účastnit nově nastaveného systému v této profesi. Na druhou stranu zakotvením jasných podmínek vstupu do profese včetně právního nároku, a zakotvením takové výše odměn, která bude odpovídat současné tržní situaci, by toto riziko mělo být do značné míry eliminováno.

Dalším významným rizikem se může ukázat být oddělení tlumočnické činnosti od činnosti překladatelské: Jako riziková se jeví především možnost, že žadatelé o zápis do seznamu budou výrazně preferovat jednu z těchto dvou činností a dojde tak k situaci, kdy bude nedostatek osob vykonávajících druhý typ činnosti. Teoreticky je pravděpodobnější předpokládat úbytek tlumočnicků než překladatelů, neboť tlumočnická činnost je z povahy věci náročnější a je i více „omezující“ s ohledem na nutnost dostavit se ve vymezený čas na konkrétní místo. Doufáme, že tato skutečnost bude dostatečně kompenzována vyšší odměnou.

2. Návrh variant řešení

S ohledem na skutečnost, že v případě návrhu zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech již bylo dne 1. června 2016 skončeno meziresortní připomínkové řízení a v souvislosti s podobností některých aspektů výkonu znalecké a tlumočnické či překladatelské činnosti si překladatel návrhu zákona o tlumočnících a překladatelích, který je zároveň předkladatelem návrhu zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, dovoluje odkázat v této části hodnocení dopadů regulace na návrh variant řešení zmíněných ve shora označeném návrhu zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech. Především se jedná o část týkající se modelu výkonu činnosti, vzniku oprávnění, zápisu do seznamu, správy výkonu těchto činností a správního trestání.

a. Legislativní řešení

Varianta 0 – novelizace stávajícího zákona o znalcích a tlumočnících

V případě této varianty by legislativním nosičem požadovaných změn byla novela zákona o znalcích a tlumočnících a novela vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb.

Varianta 1 – vytvoření nového zákona

Pokud by byla vybrána tato varianta, došlo by k vytvoření zcela nového zákona a příslušných prováděcích předpisů, v tomto případě s největší pravděpodobností vyhlášek. V rámci této

varianty, lze zvážit dvě alternativy, a sice (i) vytvoření dvou oddělených zákonů pro znalce a tlumočníky, resp. překladatele nebo (ii) ponechání právní úpravy těchto profesí dohromady v jednom zákoně tak, jak je tomu i nyní.

b. Subjekty vykonávající tlumočnickou a překladatelskou činnost

Varianta 0 – zachování současného stavu

Dle účinné právní úpravy se vykonává tlumočnická činnost prostřednictvím tlumočnicků, i když se prakticky v některých případech jedná o překlady. Tuto diferenciaci, kterou zná kupříkladu živnostenský zákon, současný zákon o znalcích a tlumočnících neakceptuje. Tlumočníci jsou podle tohoto zákona fyzické osoby vykonávající tuto činnost osobně, ale vyžaduje-li to povaha věci, mohou si přibrat konzultanta k posouzení dílčích otázek (rada ohledně terminologie apod.). Tlumočníci vykonávají předmětnou činnost bez ohledu na to, zda se jedná o písemný překlad či ústní tlumočení, vždy jsou tyto subjekty označovány jako tlumočníci.

Varianta 1 – soudní tlumočníci a soudní překladatelé

Tato varianta počítá s transformací současného stavu do odlišné podoby. Podle tohoto návrhu by mělo dojít ke striktnímu oddělení soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, přičemž překladatelé by vykonávali písemné převody (překlady) z nebo do cizího jazyka, popř. mezi těmito cizími jazyky, a tlumočníci by se zabývali konsektivním nebo simultánním převodem ústního projevu (kromě ojedinělých případů jako je převod(překlad) odposlechů, který, ačkoli je písemný, měl by být rovněž považován za tlumočení). Výkon těchto dvou činností by se nevyklučoval, na druhou stranu by ale nebylo ničím povinností být zapsán do seznamu pro obě tyto činnosti zároveň.

c. Zavedení povinnosti složit vstupní zkoušku

Varianta 0 – zachování současného stavu

Za současného právního stavu zákon o znalcích a tlumočnících normativně nezakotvuje žadatelům o jmenování tlumočnickem povinnost složit vstupní zkoušku. I přes tuto skutečnost některé krajské soudy žadatele přezkušují. Obsah a forma těchto zkoušek nejsou sjednoceny. V současné době však na jmenování tlumočnickem neexistuje právní nárok. Záleží na rozhodnutí předsedy krajského soudu, zda žadatele o vznik tlumočnického oprávnění tlumočnickem jmenovat bude či nikoliv.

Varianta 1 – zavedení vstupní zkoušky jako jedné z podmínek pro zápis do seznamu

Pro případ, že by byl zaveden právní nárok na zápis žadatele do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, je nutné jednoznačně stanovit odbornou způsobilost těchto žadatelů, tedy nejen požadované vzdělání, požadovanou délku praxe, ale i úspěšné složení vstupní zkoušky.

d. Seznam soudních tlumočnicků a soudních překladatelů; tlumočnické a překladatelské deníky

Varianta 0 – zachování současného stavu

V současnosti je seznam tlumočnicků veden spolu se seznamem znalců na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti www.justice.cz. Seznam tlumočnicků je společný se znalci vzhledem k tomu, že současná právní úprava tlumočnicků je začleněna do jednoho zákona spolu se znalci, tedy v zákoně o znalcích a tlumočnících.

Tlumočnické deníky jsou v současné době vedeny v papírové podobě. Jednou ročně jsou tyto deníky kontrolovány příslušnými krajskými soudy v rámci výkonu dohledu. Dopustí-li se tlumočnicka přestupku, je mu uložena sankce předsedou příslušného krajského soudu. Údaje získané z této kontroly slouží rovněž ke statistickým účelům (celkový počet tlumočnických úkonů provedených za jeden kalendářní rok; celkový počet nových tlumočnicků; celkový počet odvolaných tlumočnicků včetně zemřelých; počet tlumočnicků, kteří provedli méně než 5 tlumočnických úkonů za kalendářní rok; počet provedených tlumočnických úkonů vyžádaných státními orgány, ostatními právníckými osobami, podnikateli, fyzickými osobami vykonávajícími samostatně výdělečnou činnost a občany).

Varianta 1 – vylepšení seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů; zavedení elektronické evidence tlumočnických a překladatelských úkonů

Cílem varianty 1 je zavést jeden seznam soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, který by byl centralizovaný a který by mnohem lépe odpovídal současnému vývoji v oblasti informačních systémů veřejné správy. Správcem tohoto seznamu by mělo být Ministerstvo spravedlnosti. Krajské soudy by měly mít do tohoto seznamu přístup, aby mohly údaje do tohoto seznamu zapisovat a následně editovat. S ohledem na praktičnost by měly mít přístup pochopitelně všechny krajské soudy v plném rozsahu, aby si mohly navzájem kupříkladu sdílet informace o zahájení řízení o přestupku. I z technického hlediska by bylo zřejmě daleko obtížnější, kdyby každý krajský soud měl mít přístup do seznamu (evidence) pouze v určitém rozsahu. Soudy musí mít možnost mezi sebou sdílet informace.

Tato varianta obsahuje návrh na nahrazení papírových tlumočnických deníků deníky vedenými v elektronické podobě, tedy zavedení evidence tlumočnických a překladatelských úkonů, do které budou údaje zapisovat soudní tlumočníci i soudní překladatelé a Ministerstvo spravedlnosti bude správcem této evidence. Díky tomuto dálkovému zpřístupnění údajů by mělo být zapisování údajů mnohem jednodušší a výkon dohledu by měl být mnohem efektivnější. Rovněž statistické údaje by se měly generovat automaticky.

e. Správa výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti

Varianta 0 – zachování současného stavu – společná působnost Ministerstva spravedlnosti a krajských soudů

V současné době výkon státní správy v oblasti tlumočnictví spadá do působnosti jak Ministerstva spravedlnosti, tak do působnosti jednotlivých krajských soudů. Krajské soudy vykonávají dohled nad činností tlumočnicků. Přestupky v prvním stupni projednává předseda krajského soudu. Nadřízeným správním úřadem předsedy krajského soudu je Ministerstvo spravedlnosti.

Varianta 1 – výlučná působnost Ministerstva spravedlnosti

Tato varianta by znamenala koncentraci a centralizaci výkonu státní správy a dohledu do působnosti Ministerstva spravedlnosti.

Varianta 2 – výlučná působnost krajských soudů

Tato varianta by představovala koncentraci výkonu státní správy a dohledu do působnosti jednotlivých krajských soudů.

Varianta 3 – zřízení profesní komory

Tato varianta by znamenala přesun výkonu státní správy a dohledu nad subjekty vykonávajícími tlumočnickou a překladatelskou činnost do působnosti zákonem zřízené komory obdobně jako je tomu u České advokátní komory, Exekutorské komory etc. Tato nově zřízená komora by převzala stávající oprávnění předsedů krajských soudů a Ministerstva spravedlnosti v oblasti dohledu nad subjekty vykonávajícími tlumočnickou a překladatelskou činnost, a to zcela nebo zčásti.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů jednotlivých variant

3.1 Náklady

a. Legislativní řešení

S ohledem na možná legislativní řešení jsou v souvislosti s úpravou tlumočnické činnosti zvažovány v zásadě dvě možnosti, a sice varianta 0 – **novelizace** a varianta 1 – **příprava nového zákona**. Obě tyto varianty s sebou přinášejí náklady zejména v rovině **časové a administrativní náročnosti**.

Je třeba poznamenat, že zákon o znalcích a tlumočnících je v současnosti jedním z nejstarších zákonů českého právního řádu vůbec. Za dobu své účinnosti, tedy za téměř 50 let, byl novelizován pouze třikrát, což je sice s ohledem na zásadu legislativní zdrženlivosti a právní jistoty úctyhodné, nicméně v současnosti už je penzum poptávaných změn značně široké. Z tohoto důvodu je zajisté novelizace horší variantou než přijetí nového návrhu zákona, neboť novelizace stávajícího předpisu by byla značně rozsáhlá a komplikovaná a změně by se musela podrobit většina ustanovení tohoto předpisu, ne-li dokonce všechna. Z těchto důvodů lze konstatovat, že případná novela by byla velice nepřehledná a pro zákonodárce i veřejnost obtížně uchopitelná. I samotná příprava této novely by byla z legislativně technických důvodů časově náročnější na přípravu než vytvoření nového zákona. Z pohledu legislativního procesu lze pak poznamenat, že jeho průběh je v zásadě u novely i u nového zákona stejný.

Ke zvažovaným subvariantám varianty 1 lze poznamenat, že jakkoli je v současné době tlumočnická a znalecká činnost upravena v rámci jednoho zákona, nejeví se toto jako nadále udržitelné, neboť je potřeba akcentovat odlišnosti těchto profesí. Každá z těchto profesí se potýká s problémy v jiných oblastech své činnosti, a proto se jeví jako uživatelsky příjemnější tyto dvě právní úpravy oddělit. Zároveň i samotná případná novelizace zákona o znalcích a tlumočnících je z hlediska dosavadní propojenosti této právní úpravy značně obtížná.

b. Subjekty vykonávající tlumočnickou a překladatelskou činnost

S ohledem na skutečnost, že u této otázky jsou posuzovány pouze dvě varianty, a sice varianta zachování současného stavu a neoddělování výkonu tlumočnické činnosti od činnosti překladatelské, a varianta 1, která je opakem k předchozí variantě, dá se prakticky konstatovat, že náklady jedné varianty jsou zpravidla přínosem druhé varianty a naopak.

Varianta 0 s sebou přináší především náklad spočívající v nemožnosti toho, aby se určitá osoba specializovala pouze na jednu z výše uvedených činností. Tento náklad se projevuje v několika rovinách. Především se daná osoba nemůže plně soustředit pouze na jednu činnost a musí si udržovat znalosti, schopnosti a všeobecné povědomí a hlavně praxi v obou těchto činnostech, což může být v konečném důsledku částečně na újmu kvalitě, zvláště pokud by tlumočení, resp. překladatelství nedělal tlumočnicko jako svou hlavní činnost. Rovněž tato nemožnost se specializovat může odrazovat nové žadatele od vstupu do odvětví, a to kupříkladu proto, že jako překladatel nemusí pracovat s lidmi, může si uzpůsobit svou pracovní dobu, překlady může v rámci zadaného termínu vyhotovit kdykoli, zpravidla se rovněž jedná o méně náročnou (např. není potřeba znát všechnu terminologii z hlavy) a stresující práci apod. Pokud by ale zapsání do seznamu zároveň znamenalo, že osoba může být orgánem veřejné moci kdykoli vyzvána k tlumočení, pak toto může být pro některé osoby překážkou (např. z důvodu neuvolnění z práce).

Nákladem varianty 0 je rovněž nemožnost stanovit pro tyto dvě skupiny odlišné kvalifikační požadavky jako je požadované vzdělávání, a to včetně doplňkových zkoušek jako je státní jazyková zkouška, která je vykonávána samostatně pro překladatelství a samostatně pro tlumočení.

Nákladem varianty 1 je naopak teoretická možnost, že by mohlo dojít k množstevnímu/početnímu nepoměru mezi zapsanými soudními překladateli a soudními tlumočníky, tedy že by mohlo být výrazně méně osob spadajících do jedné z těchto skupin než do druhé. Dalším nákladem této varianty je pak skutečnost, že si orgány veřejné moci budou muset najímat na různé úkony odlišné osoby, tedy kupříkladu na tlumočení u soudu bude potřeba soudní tlumočnicko, ale na překlad rodného listu účastníka řízení bude potřeba soudního překladatele. Kromě větší administrativní zátěže je zde pak praktické riziko spočívající v použití odlišné terminologie, pokud jedna osoba bude překládat podkladové materiály v písemné podobě a jiná bude tlumočit výslech svědka. Tomuto lze pochopitelně předcházet tím, že u osoby, která bude chtít realizovat tuto činnost jako svůj hlavní zdroj příjmů, by bylo ideální, aby byla zapsána pro obě tyto činnosti. Je zde rovněž předpoklad, že z výše uvedených důvodů si orgány veřejné moci budou pro své potřeby vybírat přednostně právě tyto osoby. U osob, které budou mít zapsanu pouze jednu z těchto činností, předpokládáme spíše příležitostné tlumočení či překládání (častěji asi právě překládání). Ale i zapsání takové osoby pro alespoň jednu z činností je velice žádoucí, zejména v méně frekventovaných jazycích. Pokud by nebyla překladatelská činnost oddělena od činnosti tlumočnické, mohly by být právě tyto osoby odrazovány od zápisu do seznamu nutností vykonávat současně s překladatelskou činností i činnost tlumočnickou.

c. Zavedení povinnosti složit vstupní zkoušku

Co se týká varianty 0, hlavním a velmi významným nákladem je skutečnost, že příslušné krajské soudy si nemohou jednotným způsobem ověřit znalosti žadatele o vznik tlumočnického oprávnění. V současné době sice některé krajské soudy provádějí před samotným jmenováním tlumočnickem přezkoušení žadatele, avšak forma a obsah této zkoušky není v rámci ČR unifikovaná. Navíc některé krajské soudy k tomuto kroku ani nepřistupují a pouze si ověřují vzdělání žadatele předložením vysokoškolského diplomu, certifikátu o absolvování jazykového kurzu, čestné prohlášení o získané praxi etc. Tento nejednotný postup se může jevit některým žadatelům o vznik tlumočnického oprávnění jako diskriminační.

Co se týká varianty 1, jejím hlavním nákladem bude časová, organizační, finanční a administrativní náročnost, jelikož bude nutné zajistit pracovníky a lektory, kteří se budou podílet na zajištění a realizaci vstupní zkoušky, která bude organizována Justiční akademií jednotně pro všechny žadatele. Na rozdíl od vstupní zkoušky, kterou budou muset skládat žadatelé o zápis do seznamu soudních znalců, budou žadatelé o zápis do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů povinni vykonat pouze obecnou část vstupní zkoušky (nikoliv i zvláštní část). A to vzhledem ke skutečnosti, že není možné vždy zajistit dostatek lektorů, kteří by přezkoušeli jazykové znalosti žadatelů v případě minoritních jazyků. Jednalo by se o diskriminační opatření. Předpokládaná výše poplatku za zkoušku činí 3 000 Kč, a to podle zákona o správních poplatcích. V případě, že žadatel v této zkoušce neuspěje, bude mu umožněno zkoušku opakovat, a to nejdříve po uplynutí lhůty 6 měsíců. Za opakování této zkoušky bude povinen opětovně zaplatit správní poplatek ve stejné výši. Jako obdobu tohoto poplatku lze uvést například poplatek za vykonání advokátní zkoušky (8 500 Kč), mediátorské zkoušky (5 000 Kč) nebo zkoušky insolvenčního správce (5 000 Kč). Tento poplatek nemá sloužit k dosažení zisku, nýbrž k částečnému pokrytí nákladů vynaložených na konání vstupní zkoušky, ať už se bude jednat o administrativní nebo personální náklady, které s sebou realizace vstupní zkoušky přináší. Vstupní zkouška se bude konat po absolvování jednodenního kurzu. Bude skládána elektronicky formou testu s okamžitým vyhodnocením.

Budeme-li předpokládat, že všichni tlumočníci vykonávající v současné době tlumočnickou a překladatelskou činnost budou skládat tuto vstupní zkoušku a nikdo z nich ji nebude muset opakovat, dojdeme k jednorázovému příjmu ve výši 9 900 000 Kč (3 300 žadatelů x 3 000 Kč za vstupní zkoušku). Tento jednorázový příjem však bude rozložen do delšího časového období než jeden rok. Velice pravděpodobně se bude jednat o pětileté období v souladu s přechodným ustanovením návrhu zákona. Zároveň lze předpokládat, že si ročně požádá o zápis do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů cca 150 nových žadatelů. V současné době se jedná přibližně o 50 žadatelů ročně. I po přijetí nového zákona je počítáno s možným nárůstem žadatelů v souvislosti s oddělením překladatelské činnosti od činnosti tlumočnické, kdy nyní budou moci překládat při svém zaměstnání. Což nyní nemohli, jelikož by museli provádět i tlumočnickou činnost, a to jim jejich pracovní doba neumožňovala. Z toho plyne každoroční příjem 450 tis. Kč (150 žadatelů x 3 000 Kč za vstupní zkoušku).

d. Seznam soudních tlumočnicků a soudních překladatelů; tlumočnické a překladatelské deníky

V případě nulové varianty je potřeba poznamenat, že vzhledem k době vzniku současného seznamu tlumočnicků je nutné provádět veškeré editace ručně, jelikož tento seznam není napojen na základní registry.

Co se týká tlumočnických deníků, musí je tlumočníci jednou za rok předkládat příslušnému krajskému soudu ke kontrole. Vzhledem k jejich papírové formě není možné automaticky generovat statistické údaje. Musí se tedy provádět ručně. Kontrola těchto deníků je tudíž zdouhavá. Nejvýznamnějším nákladem je však skutečnost, že referenti provádějící kontrolní činnost nejsou schopni zkontrolovat vedení tlumočnického deníku v aktuálním čase. S tímto nedostatkem velmi úzce souvisí možnost tlumočnicků odmítat provést tlumočnický nebo překladatelský úkon pro orgán veřejné moci. V praxi totiž dochází k tomu, že tlumočníci odmítají provést tlumočnický nebo překladatelský úkon pro orgán veřejné moci, jelikož dostávají lukrativnější nabídky od soukromoprávního zadavatele, která je odměňována vyšší částkou, a vymlouvají se tedy na velké množství již nasmlouvané práce, pro kterou by nemohli další zadání tlumočnického nebo překladatelského úkonu provést řádně a včas.

Zvažovaná varianta 1, která se týká nového seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů a rovněž i nové evidence tlumočnických a překladatelských úkonů, s sebou přináší náklady finančního charakteru. Jak seznam, tak i evidence budou vedeny elektronicky, což bude znamenat zvýšené náklady na státní rozpočet, které se odrazí zejména v prvním roce, kdy budou tyto náklady nejvyšší a vzniknou v potřebě vytvoření vlastní aplikace, zajištění hardware, software a firewall. V následujících letech budou nutné jen náklady na provoz, aktualizaci a případnou obnovu nezbytného vybavení. Tyto náklady se budou periodicky opakovat v následujících letech po spuštění nového seznamu. Co se týká evidence tlumočnických a překladatelských úkonů správcem bude Ministerstvo spravedlnosti. Soudní tlumočníci, soudní překladatelé, soudy a orgány veřejné moci budou mít do této evidence dálkový přístup. Soudní tlumočníci a soudní překladatelé budou mít do této evidence vlastní přístupové údaje, aby mohli splnit svou zákonnou povinnost editace údajů. Co se týká tlumočnické či překladatelské činnosti ad hoc, soudní tlumočníci či soudní překladatelé provádějící jednorázově tlumočnickou či překladatelskou činnost nebudou zapisovat údaje do evidence tlumočnických a překladatelských úkonů, jelikož nebudou disponovat přístupovým oprávněním do této evidence. Dodatečný náklad na zápis a evidenci pro dalších přibližně 3500 soudních tlumočnicků a soudních překladatelů lze předpokládat ve výši 3 500 000 Kč nad rámec již požadovaných nákladů podle nového zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

e. Správa výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti

Nulová varianta, tedy stav, který odpovídá současné situaci, s sebou nese riziko neunifikovaného postupu jednotlivých krajských soudů a z tohoto důvodu nutné metodické řízení Ministerstvem spravedlnosti nad cca 3 500 tlumočníky.

První varianta, která znamená přenesení správy výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti na Ministerstvo spravedlnosti, by znamenala nutnost vytvoření nového odboru, který by se zabýval agendou, kterou se v současné době zabývají jednotlivé krajské soudy, tj. vyžádání

dokladů prokazujících splnění odborných předpokladů nutných pro řádný výkon tlumočnické a překladatelské činnosti, skládání slibu, zápis do seznamu tlumočnicků, vydávání průkazu tlumočnicka, vydávání potvrzení opravňujícího tlumočnicka k objednávce a převzetí tlumočnické pečeti, kontrola tlumočnických deníků etc. Rovněž by preferováním této varianty a následné implementace této varianty došlo ke zhoršení přístupu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ke správnému úřadu zabývajícímu se tlumočnickou a překladatelskou činností. Tato varianta by sice znamenala snížení nákladů na jednotlivých krajských soudech, avšak toto snížení by vedlo k přesunu a následnému nárůstu finančních nákladů na straně Ministerstva spravedlnosti.

Přenesení správy výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti na krajské soudy, jakožto varianta 2, by vedla k jejich většímu zatížení, ať už na straně administrativních úkonů, personálního zajištění či po finanční stránce, což vzhledem k primární funkci soudů, tj. výkon soudnictví, nelze oprávněně požadovat. Ministerstvu spravedlnosti by však musela být ponechána úloha druhostupňového orgánu v rámci správního řízení. Výrazným nákladem by byla absence metodického řízení a nejednotného postupu jednotlivých krajských soudů.

Zřízení profesní komory, tedy varianta 3, by znamenala i v tomto případě stejně jako u varianty 1 horší dostupnost pro subjekty vykonávající tlumočnickou a překladatelskou činnost. Významným nákladem by byla nutnost zajištění finančních zdrojů, jelikož profesní komory zřízené na základě zákona nejsou zpravidla financovány státem, ale fungují na základě uhrazených členských příspěvků či na základě darů. Tento členský příspěvek by však nepřiměřeně zatěžoval hlavně soudní tlumočnické a soudní překladatele, kteří za jeden kalendářní rok provedou zanedbatelný počet tlumočnických nebo překladatelských úkonů. Jedná se například o učitele, kteří si přivydělávají tlumočnickou nebo překladatelskou činností ad hoc. Navíc spolu s nově zaváděným povinným pojištěním by to bylo pro tyto subjekty zcela demotivující.

Již v současné době existuje několik profesních komor na dobrovolné bázi, např. Komora soudních tlumočnicků ČR, Jednota tlumočnicků a překladatelů, Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, z.s., Česká unie neslyšících, etc. Zřízení profesní komory s povinným členstvím sice může fungovat u jiných profesí (u advokátů, exekutorů, lékařů, etc.), ale u soudních znaleců nikoliv. Bylo by to velmi problematické s ohledem na variabilitu věcné stránky jejich výkonu. Má se tím na mysli širokou oblast oborů, odvětví od ekonomiky, přes zdravotnictví až po zemědělství. Pokud by byla zavedena komora na základě zákona pro soudní tlumočnické a soudní překladatele a pro znalce nikoliv, bylo by toto opatření zcela disproporční.

Porovnáním a analýzou jednotlivých variant jsme došli k závěru, že jako nejvhodnější se jeví vzhledem k nárůstu agendy v souvislosti s přijetím nového zákona, varianta 0, tj. zachování současného stavu, ovšem za podmínky personálního navýšení na krajských soudech o 16 míst i na Ministerstvu spravedlnosti o 10 míst. Na jednotlivých krajských soudech vykonávají tlumočnickou činnost referenti dosahující 9. až 10. platové třídy. Mělo by však být zajištěno, aby na každém krajském soudě byla aspoň jedna osoba referenta s právním vzděláním. Tato osoba, která by byla zařazena do 11. platové třídy, by vykonávala odbornější agendu, které by

se tak nemusel věnovat předseda soudu. Roční personální a mzdové náklady na jednu osobu v 10. platové třídě na krajských soudech činí 402 451 Kč. Tyto náklady v sobě zahrnují hrubý plat, pojistné a FKSP. Tyto roční náklady na jednu osobu v navrhované 11. platové třídě by činily 465 936 Kč. Náklady na 16 osob na krajských soudech, přičemž 8 osob by bylo zařazeno do 11. platové třídy a 8 osob do 10. platové třídy, by tak ročně měly činit 6, 95 mil. Kč (3 727 488 a 3 219 608 Kč). Na Ministerstvu spravedlnosti by se jednalo převážně o referenty. V případě, že by došlo ke vzniku samostatného oddělení, jednalo by se pak i o podpůrný administrativní aparát (sekretariát) a o vedoucího oddělení nebo ředitele odboru. V průměru by tito státní zaměstnanci měli dosahovat přibližně 13. platové třídy. Roční personální a mzdové náklady na jednu osobu by měly činit 567 000 Kč. Náklady na 10 osob na Ministerstvu spravedlnosti by tak měly ročně činit 5, 67 mil. Kč.

3.2 Přínosy

a. Legislativní řešení

Přínosem varianty 1 oproti variantě 0 je větší přehlednost. Při množství změn, které je v plánu učinit, je čitelnější a přehlednější zpracovat tyto změny formou nového zákona než formou obsáhlé novely. Zároveň je při tvorbě nového zákona menší riziko chyb a nepřesností a pro čtenáře je tato varianta srozumitelnější. Z legislativně technického hlediska je zřejmě rovněž racionálnější zpracovat zcela nový zákon než přeprocovávat značně nevyhovující stávající zákon, neboť se lze oprávněně domnívat, že rozsáhlou novelizací by nebylo možno docílit stejného efektu jako vytvořením zcela nového právního předpisu, kdy není zákonodárce svázán již existující strukturou ustanovení, ale může naopak zvolit vlastní optimální obsah a uspořádání jednotlivých ustanovení. S ohledem na zásadu legislativní zdrženlivosti by se sice dalo namítnout, že by snad z tohoto pohledu mohla být vhodnější pouze novelizace stávajícího zákona, nicméně široký rozsah změn, které by měla nová právní úprava přinést, v takovéto situaci dostatečně odůvodňuje přiměřenost radikálnějšího řešení, tedy vznik nového zákona.

Zároveň se jeví jako vhodné s ohledem na odlišnosti těchto dvou profesí oddělit právní úpravu znalců a tlumočnicků. Problémy, se kterými se tyto profese potýkají, jsou odlišné, a rozdělení právní úpravy umožní zaměřit se více na jejich jedinečnost než hledat řešení, které musí nutně vyhovovat znalcům i tlumočnickům, resp. překladatelům. Právní úprava tlumočení je navíc ve stávajícím zákoně uváděna pouze jako „doplňková“ k právní úpravě výkonu znalecké činnosti¹. Stávající právní úprava by neumožňovala dostatečně a především přehledně postihnout rozdíl mezi soudními tlumočnickými a soudními překladateli.

b. Subjekty vykonávající tlumočnickou a překladatelskou činnost

Jak již bylo výše naznačeno, s ohledem na skutečnost, že jsou hodnoceny pouze dvě varianty, jsou zpravidla náklady jedné varianty přínosy varianty druhé a naopak. V tomto ohledu lze tudíž odkázat na bod 3.1 b. Ve stručnosti tedy lze uvést, že přínosem varianty 0 je skutečnost,

¹ Právní úprava tlumočnické činnosti je uváděna převážně pouze v závorce k právní úpravě znalců, nejedná-li se o ustanovení, které se týká výlučně tlumočnicků a nelze jej aplikovat i pro znalce. Obdobný vztah v zákoně jako mají pojmy znalec a tlumočnick mají i pojmy obor, odvětví a jazyk.

že tato profese nemůže být ohrožena tím, že by žadatelé o zápis do seznamu výrazně preferovali jednu z výše uvedených činností a vznikl by tak problém spočívající v nedostatečném počtu osob vykonávajících druhou z činností. Zároveň je přínosem varianty 0 fakt, že se zadavatel nebude muset zamýšlet nad skutečností, zda bude potřebovat využít služeb tlumočnicka či překladatele, popř. obou těchto osob, a nebude tak muset tuto otázku zohledňovat při výběru osoby, kterou ustanoví.

Přínosem varianty 1 je možnost specializace na výkon jedné z těchto činností a vyšší míra pravděpodobnosti, že si o zápis do seznamu požádají i osoby, které by jinak byly odrazovány od zápisu skutečností, že musí vykonávat obě tyto činnosti bez možnosti jednu z nich preferovat, což může být významným přínosem zejména u vzácnějších jazyků, resp. jazykových kombinací. Dalším přínosem této varianty, která úzce souvisí se specializací na jednu z těchto činností, je lepší možnost prohlubovat si své vzdělání, a získávat praxi v té jedné konkrétní oblasti, kterou daná osoba preferuje, ať už je to tlumočnictví či překladatelství.

c. Zavedení povinnosti složit vstupní zkoušku

Nulová varianta neobsahuje žádné zvláštní přínosy, maximálně je oproti zavedení vstupní zkoušky úspornější co do času, financí a administrativy s ní spojené.

Významným přínosem varianty 1 je unifikace kontroly znalostí a dovedností žadatele o zápis do seznamu na rozdíl od současného stavu, kdy některé krajské soudy před jmenováním tlumočnickem ověřují znalosti žadatele, jiné krajské soudy nikoliv. Jednotnou vstupní zkouškou zavedenou zákonem pro všechny žadatele se ověří jeho znalosti právních předpisů upravujících tlumočnickou a překladatelskou činnost a znalosti procesních právních předpisů. Pokud se má zvést právní nárok na zápis žadatele do seznamu po splnění všech zákonných podmínek, je důležité mezi tyto podmínky zavést i jednotnou vstupní zkoušku k otestování znalostí a dovedností žadatele stejně jako je tomu v jiných profesích (advokáti, notáři, exekutoři, etc.)

d. Seznam soudních tlumočnicků a soudních překladatelů; tlumočnické a překladatelské deníky

Varianta 0 nemá žádné významné přínosy, ať už co se týká seznamu tlumočnicků nebo tlumočnických deníků. Je možné zohlednit pouze finanční úspory, jelikož by zachováním současného stavu nevznikla potřeba vytvářet informační systémy veřejné správy. Druhým přínosem by byla skutečnost, že osoby vyššího věku by nemusely se nově učit orientovat v nových informačních systémech.

Přínos varianty 1 lze spatřovat v tom, že některé údaje se budou čerpat a automaticky přenášet přímo ze základních registrů informačního systému veřejné správy do seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, čímž dojde k nižší administrativní náročnosti soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. Rovněž subjekt, který si bude chtít vybrat soudního tlumočnicka nebo soudního překladatele z elektronického seznamu, bude moci v systému vyhledávat podle různých kritérií.

Dalším přínosem varianty 1 ve vztahu k evidenci tlumočnických a překladatelských úkonů je uživatelský komfort, kdy subjekt vykonávající tlumočnickou nebo překladatelskou činnost bude systémem automaticky upozorněn na nesprávně vyplněnou položku. Rovněž statistické údaje se budou generovat automaticky, tudíž výkon dohledu bude rychlejší a mnohem efektivnější. Zadavatel z nové evidence vedené elektronicky pozná, na kolik je soudní tlumočnický nebo soudní překladatel vytížen, aby v dohledné době provedl další tlumočnický nebo překladatelský úkon. Rovněž se z evidence pozná, zda dotýčný subjekt vykonává dostatečný počet tlumočnických či překladatelských úkonů, z čehož lze usuzovat na udržování či neudržování dostatečného kontaktu s touto profesí a s tím související následnou kvalitu tlumočnického nebo překladatelského úkonu. Důležitým aspektem je rovněž i kontrola ze strany soudů a jiných orgánů veřejné moci při odmítání provedení tlumočnických či překladatelských úkonů soudním tlumočnickem či soudním překladatelem pro tyto veřejnoprávní subjekty a upřednostňování soukromoprávních subjektů z důvodu vyššího finančního ohodnocení sjednaného na smluvním základě nikoliv podle prováděcí vyhlášky.

e. Správa výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti

Nulová varianta se po zvážení všech aspektů jeví jako nejvhodnější vzhledem k několikaletým zkušenostem a ověřeným postupům.

Přínosem varianty 1 by byla eliminace možných nežádoucích rizik varianty 0 a 2 díky unifikace rozhodování pouze v rámci Ministerstva spravedlnosti.

Varianta 2 nepředstavuje žádné významné přínosy, jelikož pouze představuje rizika vznikající z roztržitosti agendy vzhledem k rozdělení působnosti mezi jednotlivé krajské soudy, tedy rizika nejednotného postupu krajských soudů.

Varianta 3 by znamenala odbřemenění orgánů veřejné moci od tlumočnické a překladatelské agendy.

3.4 Vyhodnocení variant a návrh řešení

Po vyhodnocení nákladů a přínosů jednotlivých variant došlo ke stanovení základních hodnotících kritérií, na jejichž základě pak probíhalo samotné vyhodnocení a výběr nejvhodnější varianty. Hodnocení byla pro jednotlivé varianty zanesena do tabulky. Jednotlivá kritéria byla bodována číselně od 1 do 5, přičemž 1 znamená nejlepší, 5 nejhorší. Na závěr byl do tabulky zanesen aritmetický průměr vzešlý z ohodnocení jednotlivých variant. Varianta s nejnižším aritmetickým průměrem bodování byla zpravidla hodnocena jeho nejvhodnější.

a. Legislativní řešení

Varianta	Náročnost	Přehlednost	Legislativní zdrženlivost	Efektivita/ účelnost	Výsledné hodnocení
0 – novelizace	4	4	2	4	3,50
1 – nový zákon	4	1	4	2	2,75

Jako vhodnější byla zvolena varianta vytvoření nového zákona. V rámci této varianty byla zvolena subvarianta vytvoření samostatného zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.

b. Subjekty vykonávající tlumočnickou a překladatelskou činnost

Varianta	Náročnost pro zadavatele	Možnost specializace	Riziko nedostatku	Motivace se nechat zapsat	Výsledné hodnocení
0 – současnost	2	4	2	3	2,75
1 – tlumočníci i překladatelé	3	1	3	2	2,25

Jako nejvhodnější varianta byla zvolena varianta 1, tedy výkon tlumočnické činnosti soudními tlumočníky a výkon překladatelské činnosti soudními překladateli, přičemž není vyloučeno, aby jedna osoba byla zároveň soudní tlumočnick i soudní překladatel.

c. Zavedení povinnosti složit vstupní zkoušku

Po zhodnocení nákladů a přínosů je nutno konstatovat, že jako nejvhodnější varianta se jeví zavedení vstupní zkoušky, jelikož nový zákon požaduje zkvalitnění výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti. Náklady na vstupní zkoušku spočívající v administrativní, personální a finanční zátěži by měly být částečně kompenzovány zavedeným poplatkem za vstupní zkoušku. Stejně tak jako je tomu u jiných profesí, např. advokátů, exekutorů etc.

d. Seznam soudních tlumočnicků a soudních překladatelů; tlumočnické a překladatelské deníky

Ačkoliv bude zřízení nového seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů i evidence tlumočnických a překladatelských úkonů finančně nákladné, přínosy markantním způsobem převažují náklady, proto je nutno vyhodnotit zavedení těchto dvou nových informačních systémů veřejné správy jako nejvhodnější možné řešení.

e. Správa výkonu tlumočnické činnosti

Lze zhodnotit, že současný stav, kdy tlumočnická a překladatelská agenda spadá do působnosti jak Ministerstva spravedlnosti, tak i do působnosti jednotlivých krajských soudů, se jeví jako nejlepší a nevzniká potřeba jej měnit. A to i přes tu skutečnost, že návrh zákona zavádí do tlumočnické a překladatelské agendy novou právní úpravu v mnoha aspektech.

4. Implementace doporučené varianty a vynuovení

S ohledem na množství změn, které je potřeba učinit, a na oddělení právní úpravy znalců od právního zakotvení tlumočnické a překladatelské činnosti, bylo přistoupeno ke zpracování zcela nového zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích a nových prováděcích předpisů. Navrhované změny nebudou tedy z důvodu přehlednosti a zkvalitnění právní úpravy inkorporovány do stávajícího zákona o znalcích a tlumočnících, ale budou realizovány prostřednictvím nových právních předpisů.

Nad vynucováním dodržování tohoto zákona bude bdít především Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s jednotlivými krajskými soudy, neboť právě tyto orgány budou pověřeny výkonem státního dohledu nad oblastí tlumočnické a překladatelské činnosti a budou orgány oprávněnými rozhodovat ve správním řízení.

Kontrola dodržování nové právní úpravy bude rovněž efektivně zajištěna prostřednictvím elektronických tlumočnických a překladatelských deníků, které budou z části dostupné pro veřejnost a z části neveřejné, tedy dostupné pouze pro pověřené osoby. Do těchto elektronických tlumočnických a překladatelských deníků se budou zapisovat i údaje o provedených kontrolách a správních řízeních. Bude tak zajištěna i veřejná kontrola jednotlivých subjektů.

5. Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti regulace navrhujeme s ohledem na přechodná ustanovení, která určují dočasný režim pro tlumočníky zapsané podle dosavadních právních předpisů, nejdříve až pod vypršení těchto přechodných ustanovení, tedy za 5 let. K dalšímu přezkumu regulace by mělo dojít po dalších 3 letech. Tento přezkum by se měl zabývat především otázkou fungování zákona již po uplynutí přechodných období a tím, jak se jednotlivé subjekty vykonávající tlumočnickou a překladatelskou činnost přizpůsobily nové právní úpravě. Jedním z hodnocených aspektů by měl být rovněž vztah mezi tlumočnickou a překladatelskou činností, počtem subjektů zapsaných pro jednu tuto činnost (a pro kterou) a počtem subjektů zapsaných pro výkon obou těchto činností. Následně bude možno vyhodnotit účinnost této nově navrhované regulace.

Pro zajištění efektivního přezkumu účinnosti regulace bude potřeba shromažďovat a vyhodnocovat veškerá nezbytná data a vytvářet statistiky. Z údajů se doporučuje shromažďovat především následující:

- počet žádostí o zápis do seznamu u všech subjektů a způsob, jakým byly vyřešeny
- počet žádostí dle předchozího bodu u stávajících tlumočnicků
- počet zapsaných soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, počet osob zapsaných jako soudní tlumočníci i soudní překladatelé
- počet úspěšných a neúspěšných žadatelů v rámci vstupní zkoušky
- počet a charakter udělených správních trestů.

6. Konzultace a zdroje dat

Za účelem získání co největšího množství podnětů a dat od samotných tlumočnicků a odborné i laické veřejnosti byla zřízena emailová adresa tlumocnici@msp.justice.cz, prostřednictvím které mohly být zasílány po celou dobu přípravy tohoto návrhu zákona podněty. Tato emailová adresa byla monitorována a jednotlivé podněty individuálně vyhodnoceny. Mnohá data byla rovněž získána z činnosti krajských soudů, které mají v současnosti na starosti společně s Ministerstvem spravedlnosti výkon státní správy v oblasti tlumočnické činnosti.

Zároveň v období přípravy nového zákona o tlumočnících a překladatelích Ministerstvo spravedlnosti obdrželo celou řadu dalších podnětů a uskutečnilo množství individuálních schůzek s jednotlivými organizacemi, asociacemi a dalšími dotčenými subjekty.

Před zasláním návrhu zákona do mezirezortního připomínkového řízení proběhlo několik osobních schůzek s předsedkyní **Komory soudních tlumočnicků ČR**, která v souvislosti s přípravou návrhu zákona vyslovila řadu požadavků. Mezi tyto požadavky, kterým bylo ze strany Ministerstva spravedlnosti vyhověno, patřil požadavek na povinné zřízení datových schránek soudnímu tlumočnický a soudními překladateli, ponechání možnost přibrání konzultanta se souhlasem zadavatele k posuzování zvláštních dílčích otázek a normativní zakotvení náhrad hotových výdajů a náhrad za ztrátu času včetně času stráveného na cestě.

Na druhou stranu nebylo možné vyhovět požadavku na zavedení povinného celoživotního vzdělávání. Není totiž v silách Ministerstva spravedlnosti a jednotlivých krajských soudů v tuto chvíli kontrolovat navíc ještě vzdělávání cca 3500 soudních tlumočnicků a soudních překladatelů a zajišťovat, aby byl pro ně vypsán dostatečný počet seminářů. Protože jinak po nich nemůžeme požadovat povinnost se vzdělávat, pokud jim nezajistíme kde. Navíc by se jednalo o další zatížení soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, a to zejména finanční a pak i časové (nutnost brát si volno z práce apod.). Předsedkyně Komory soudních tlumočnicků ČR uznala, že povinné vzdělávání by bylo možné pouze u cca 10 frekventovaných jazyků. U ostatních by to nebylo možné, což by způsobovalo diskriminační problém. Další požadavek, který vzešel ze strany komory, zněl jakožto nesouhlas s archivací tlumočnického úkonu provedeného v písemné formě a s archivací překladatelského úkonu. Tomuto požadavku s ohledem na zákon o archivnictví rovněž není možné vyhovět.

Návrh zákona byl v rámci konzultačního procesu po ukončení mezirezortního připomínkového řízení opětovně zaslán Komoře soudních tlumočnicků ČR, Jednotě tlumočnicků a překladatelů, České komoře tlumočnicků znakového jazyka, z.s., České unii neslyšících a Národní radě osob se zdravotním postižením ČR, z.s. zejména za účelem konzultace otázek týkajících osob neslyšících a hluchoslepých.

Českou komorou tlumočnicků znakového jazyka, z.s. bylo namítáno, že pro tlumočnický (překladatele) doposud neexistovaly studijní programy, které by žadatele o vznik tlumočnického (překladatelského) oprávnění adekvátně připravily na výkon povolání tlumočnicka (překladatele) českého znakového jazyka a tlumočnicka pro komunikaci prostřednictvím dalších komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob vycházejících z českého jazyka. V současné době však již vznikají nové možnosti vzdělávání těchto osob. V praxi však stále dochází k tomu, že tlumočení u soudu a před jinými orgány veřejné moci nebývá kvalitní a neslyšící účastníci řízení na tuto skutečnost doplácí. Proto tato komora navrhovala, aby stávající tlumočníci pro osoby neslyšící a hluchoslepy museli v rámci přechodného pětiletého období absolvovat teoretickou část právního minima v rámci dvousemestrálního studia na právnické fakultě, kdy by si mohli doplnit své znalosti českého jazyka základními znalostmi českého práva a českou právní terminologií. Tomuto požadavku nelze vyhovět s ohledem na skutečnost, že výuka probíhá v šestihodinových blocích v pátek

odpoledne po dobu 28 týdnů, k tomu je jeden týden zkouškový. Tedy celkem 168 vyučovacích hodin. Pro subjekty vykonávající v současné době tlumočnickou a překladatelskou činnost by zavedení povinné účasti na tomto kurzu bylo s ohledem na časovou náročnost zcela zatěžující. Rovněž by zavedení povinného doplnění právního minima pouze pro tyto subjekty bylo diskriminační.

Dále tato komora doporučila do návrhu zákona legislativně zakotvit povinné celoživotní vzdělávání. Tomuto požadavku rovněž není možno vyhovět.

7. Kontakt na zpracovatele RIA

Ministerstvo spravedlnosti

Mgr. Kateřina Maršálková, Mgr. Kateřina Majkútová

Legislativní odbor

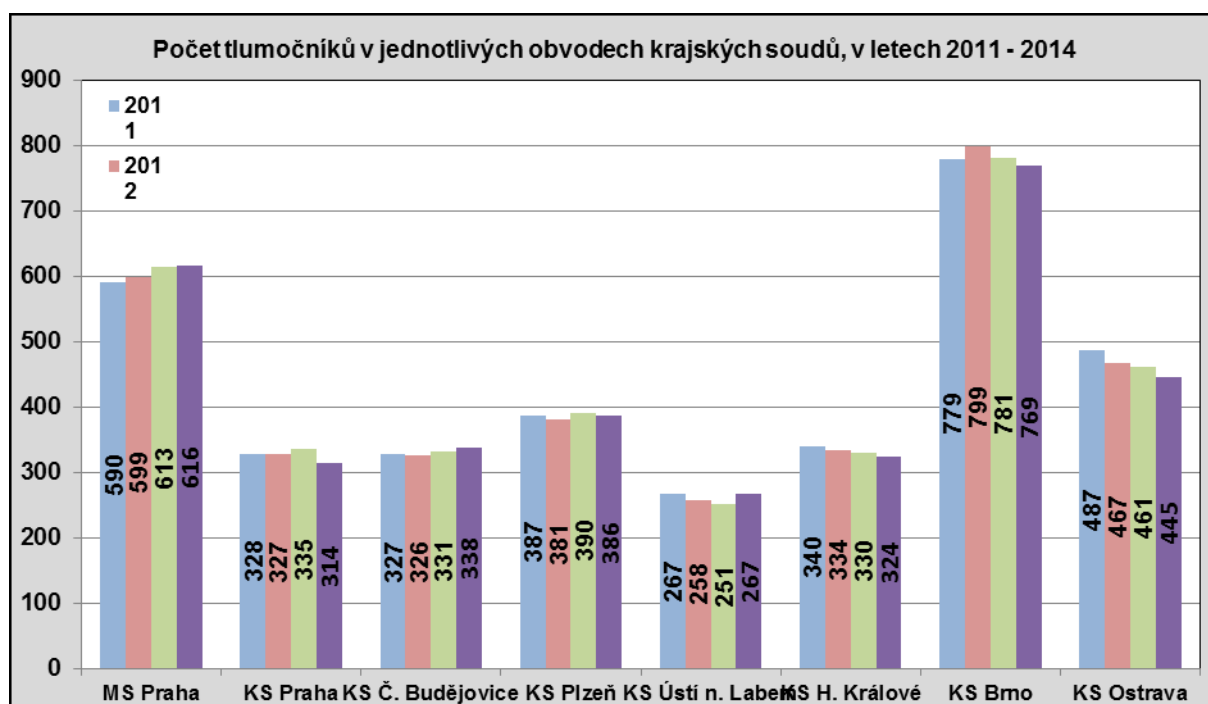
Vyšehradská 16

128 10 Praha 2

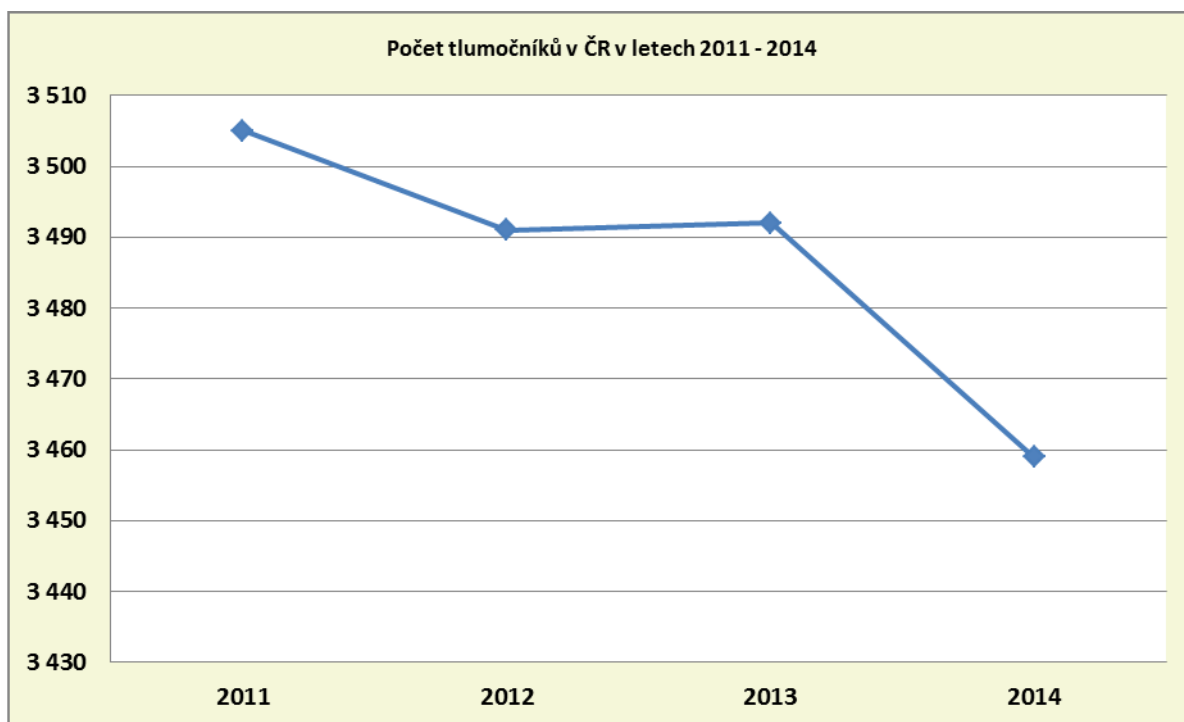
tel.: +420 221 997 258

email: ol@msp.justice.cz, kmarsalkova@msp.justice.cz, kmajkutova@msp.justice.cz

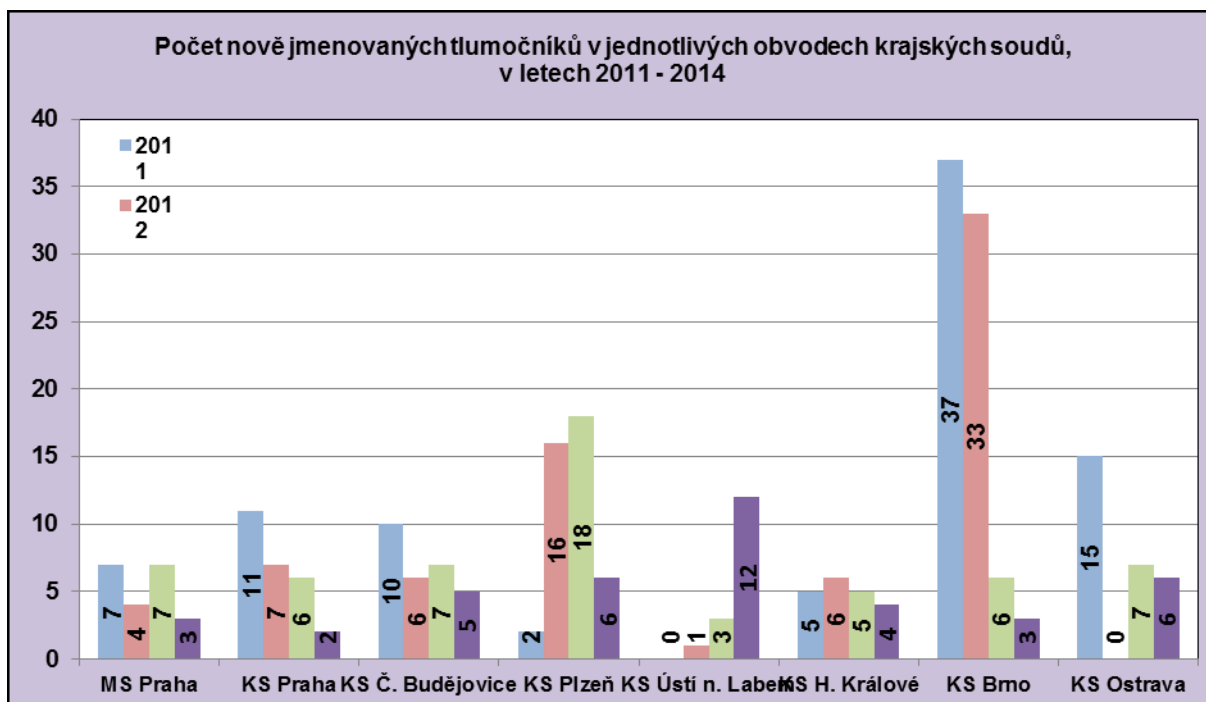
Příloha k Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace (RIA)

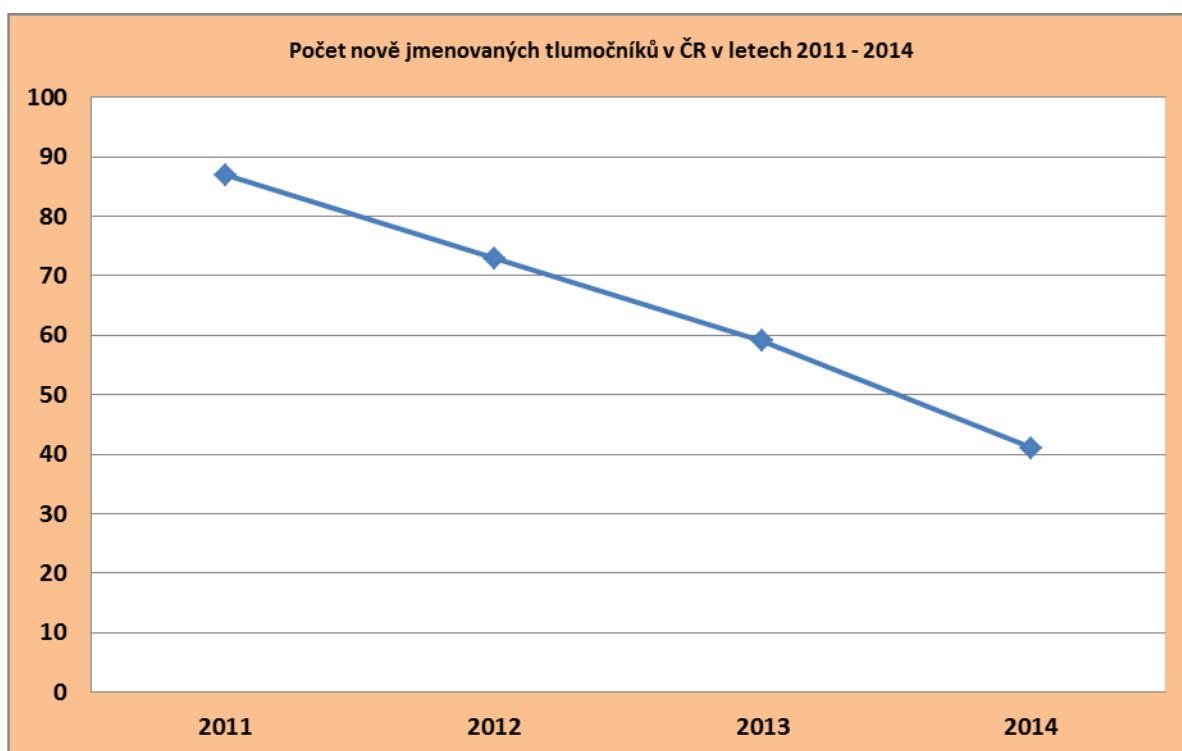
Graf č. 1: Počet tlumočnicků v jednotlivých obvodech krajských soudů v letech 2011-2014, zdroj: Evidence krajských soudů

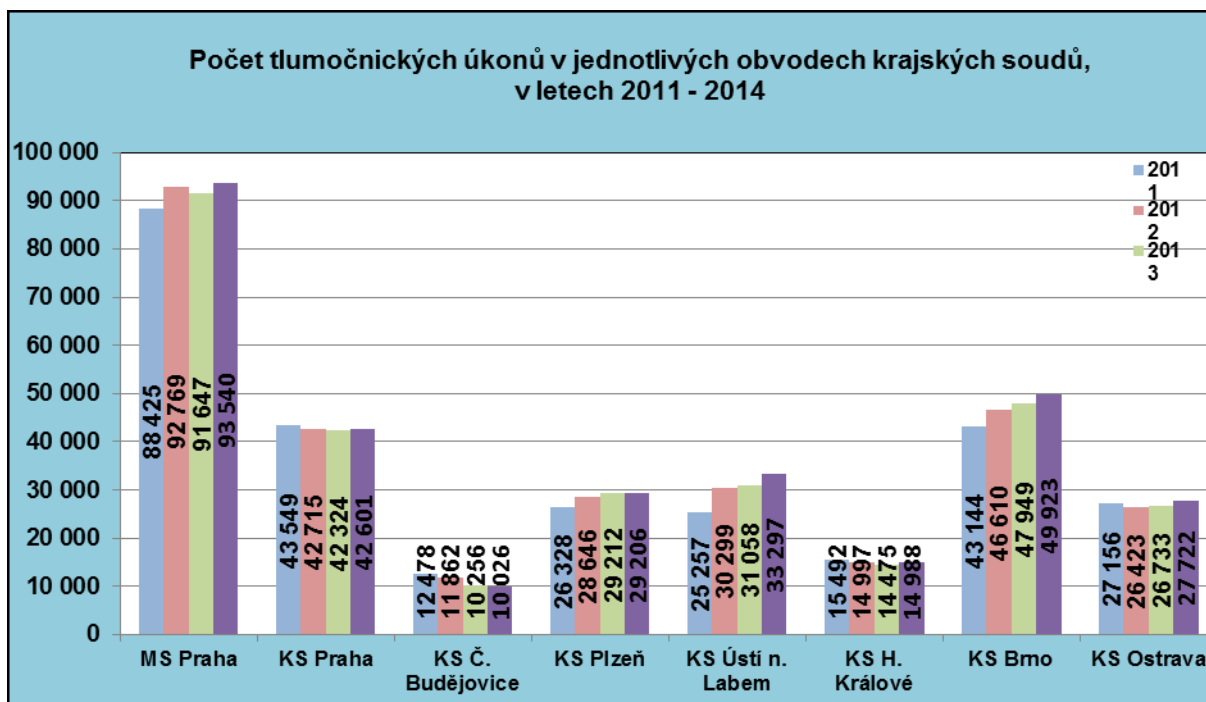
Graf č. 2: Vývoj počtu tlumočnicků v ČR v letech 2011-2014, zdroj: Evidence krajských soudů

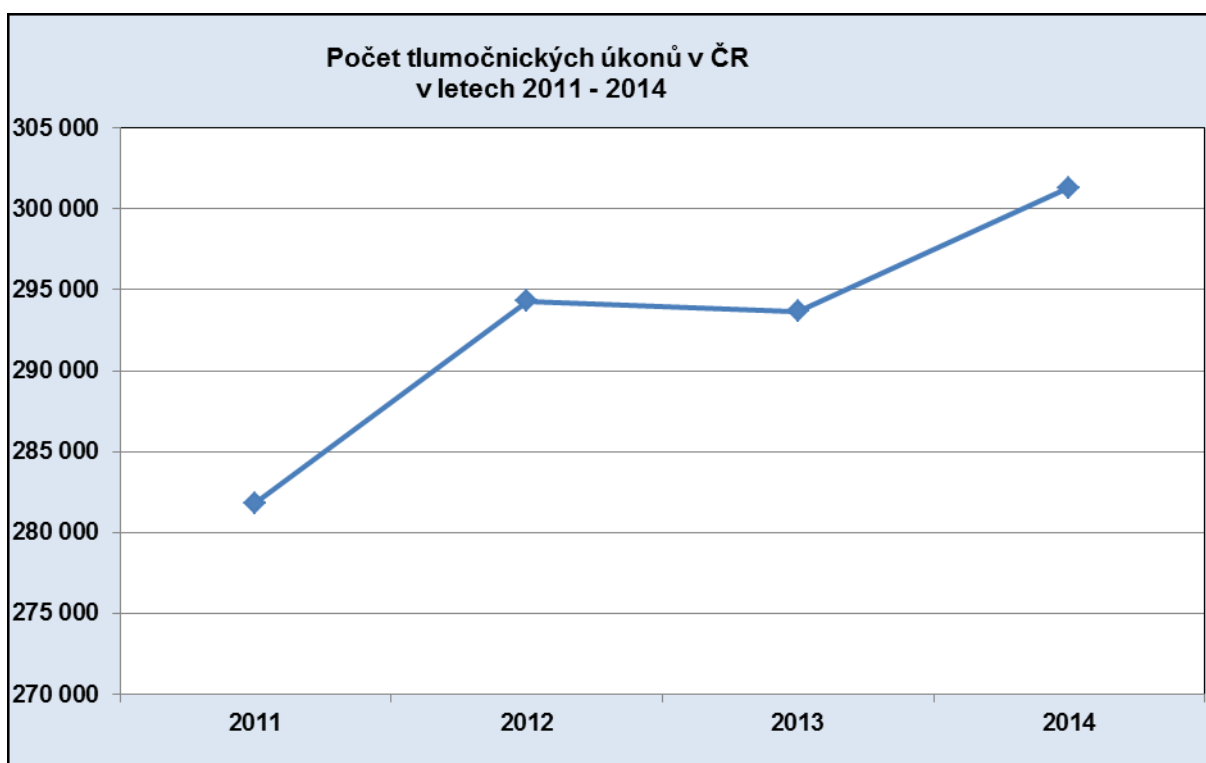
Graf č. 3: Počet nově jmenovaných tlumočnicků v jednotlivých obvodech krajských soudů v letech 2011-2014, zdroj: Evidence krajských soudů

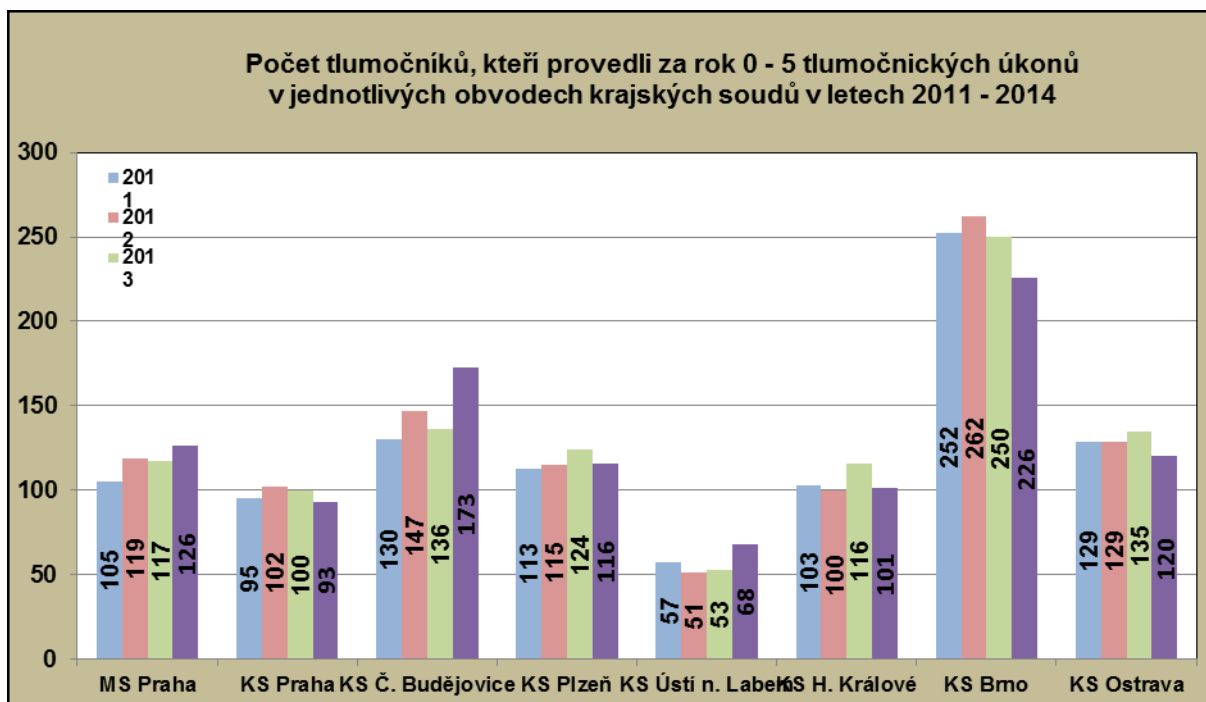
Graf č. 4: Počet nově jmenovaných znalců v ČR v letech 2011-2014, zdroj: Evidence krajských soudů

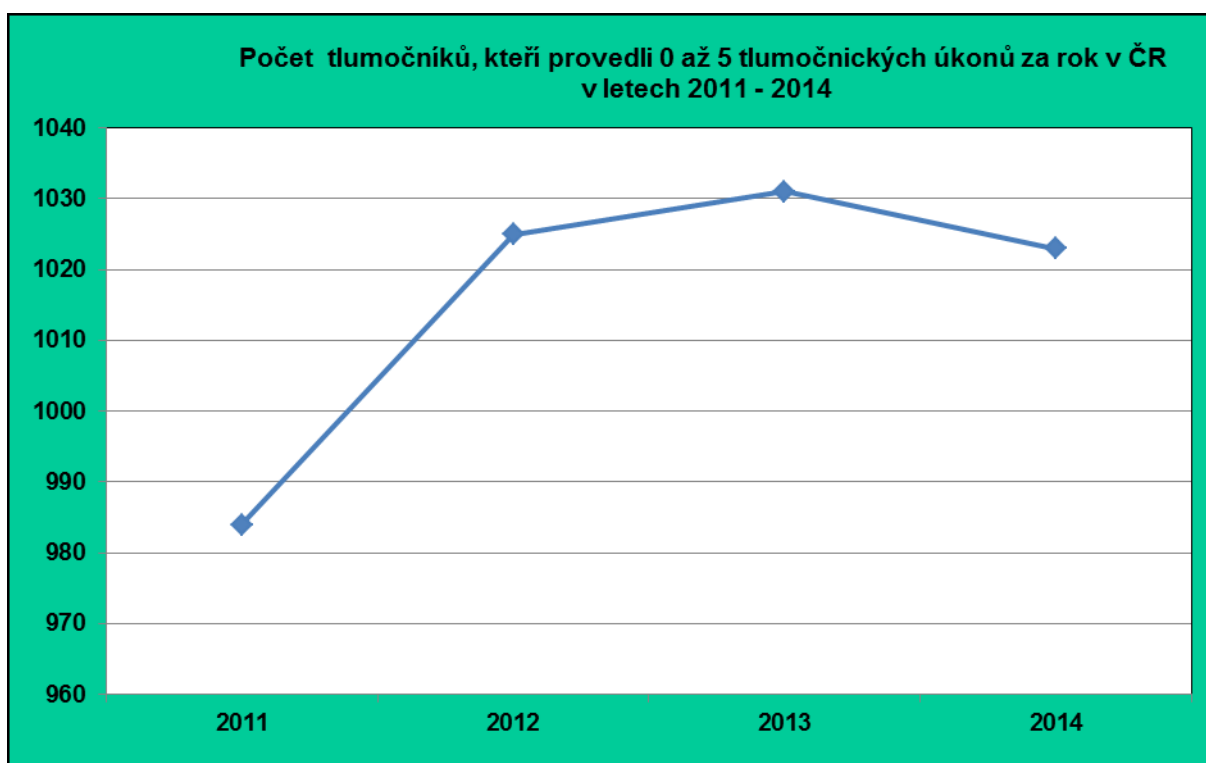
Graf č. 5: Počet tlumočnických úkonů v jednotlivých obvodech krajských soudů v letech 2011 – 2014, zdroj: Evidence krajských soudů

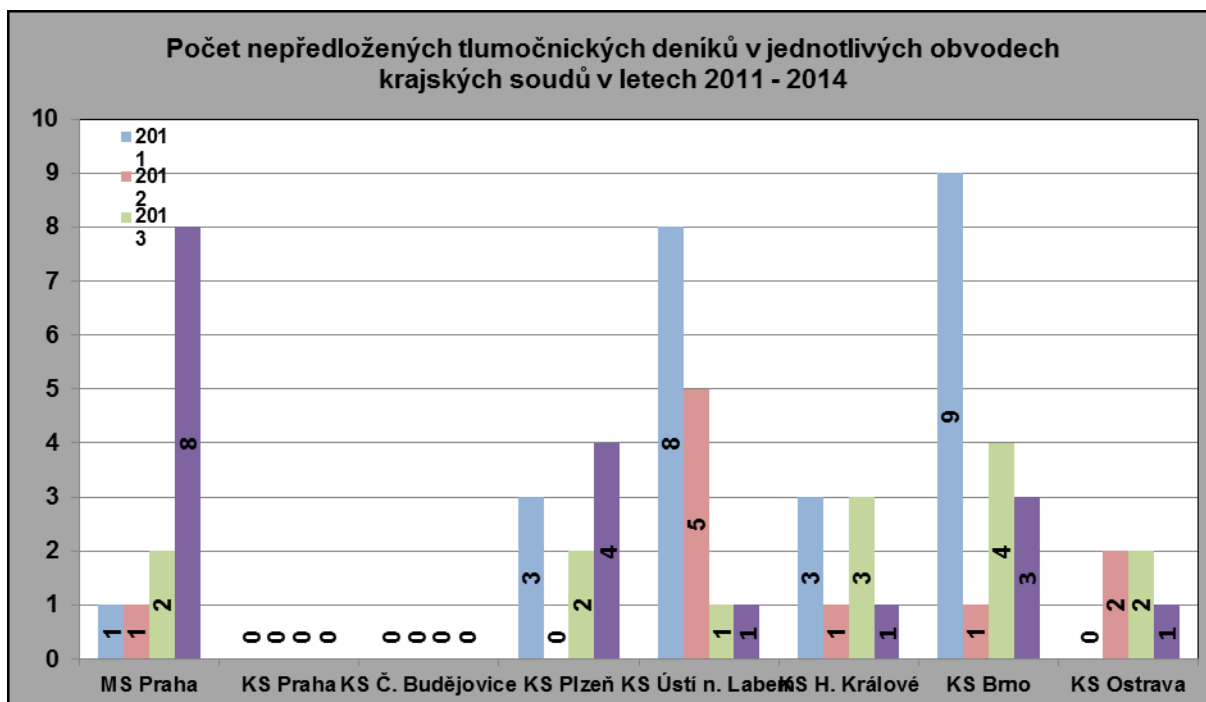
Graf č. 6: Počet tlumočnických úkonů v ČR v letech 2011 – 2014, zdroj: Evidence krajských soudů

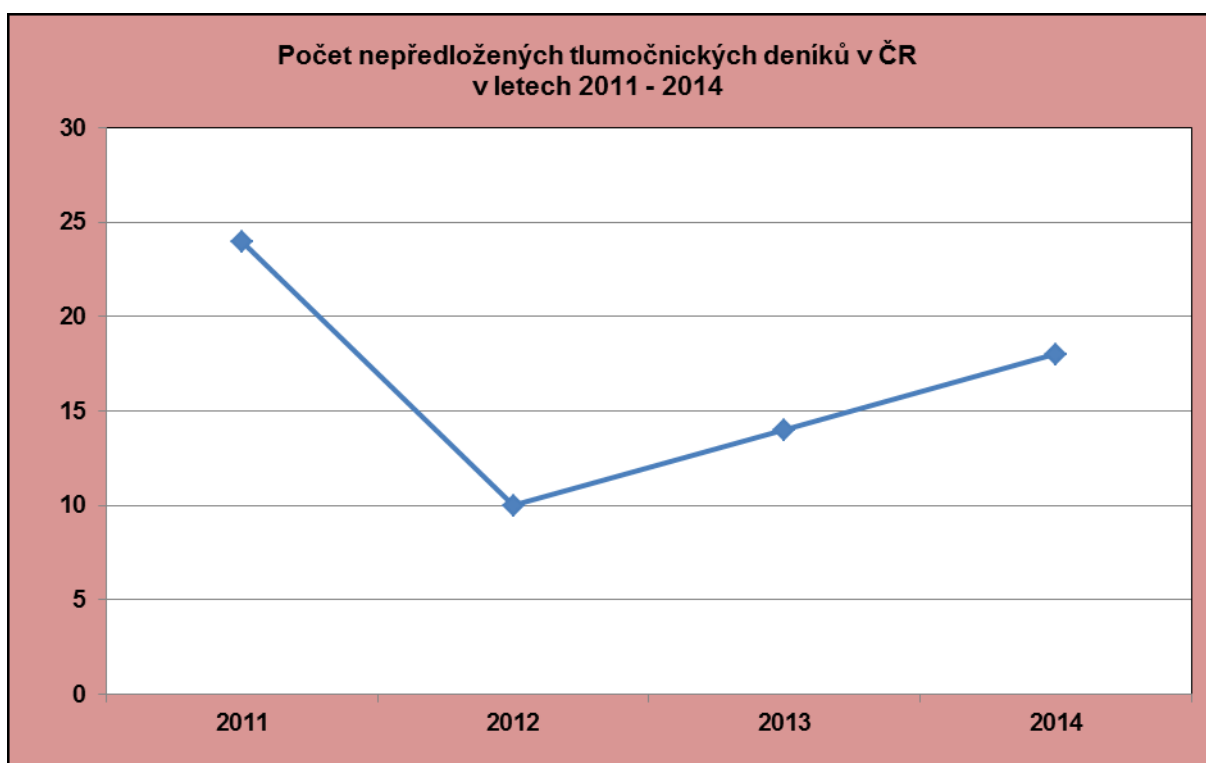
Graf č. 7: Počet tlumočnicků, kteří provedli za rok 0 – 5 tlumočnických úkonů v jednotlivých obvodech krajských soudů v letech, 2011 - 2014, zdroj: Evidence krajských soudů

Graf č. 8: Počet tlumočnicků, kteří provedli za rok 0 – 5 tlumočnických úkonů za rok v ČR v letech 2011 - 2014, zdroj: Evidence krajských soudů

Graf č. 9: Počet nepředložených tlumočnických deníků v jednotlivých obvodech krajských soudů v letech 2011 - 2014, zdroj: Evidence krajských soudů

Graf č. 10: Počet nepředložených tlumočnických deníků v ČR v letech 2011 - 2014, zdroj: Evidence krajských soudů